

Antikorrupsjonsarbeid 2013 og 2014

September 2015

Innledning

Røde Kors i Norge er en del av den internasjonale Røde Kors- og Røde Halvmånebevegelsen, som arbeider for å avdekke, hindre og lindre menneskelige nød og lidelser. Bevegelsen har et strengt etisk rammeverk og har satt et økt fokus på å unngå korrupsjon, misligheter, misbruk, sløsing og uetisk oppførsel. Røde Kors i Norge har nulltoleranse for korrupsjon, misligheter og misbruk.

Norges Røde Kors (landsforeningen) brukte i 2014 1.237 millioner kroner til humanitært arbeid. I tillegg til egenfinansiering og innsamlede midler fra næringslivet og private, finansieres den internasjonale aktiviteten med midler fra UD, NORAD og EUs humanitære hjelpeprogram ECHO. Disse samarbeidspartnere stiller også tydelige krav til nulltoleranse for misligheter og korrupsjon og åpenhet om mislighetssaker som avdekkes.

Nye mislighetssaker

Ingen nye saker ble gransket av internrevisjonen i Røde Kors i Norge i 2013 og 2014. Men det var en sak våren 2013 som ble håndtert av Internasjonal avdeling i samråd med internrevisjonen, og fem saker i disse to årene om internasjonale prosjekter som ble undersøkt av andre enn internrevisjonen.

En feltdelegat for Røde Kors i Norge fikk i 2013 en skriftlig advarsel for å ha satt seg i en posisjon der vedkommende fikk interessekonflikt mellom private forhold og jobbforhold. Saken handlet om leie av husvære.

I 2013 ble det avdekket at en ansatt i Sør-Sudan Røde Kors forfalsket bilag. Vedkommende satt da allerede fengslet. 21.152 kroner ble tilbakebetalt til UD.

I 2013 ble det avdekket et underslag i Somalia Røde Halvmåne på et prosjekt finansiert med midler fra NORAD. Den ansatte ble sagt opp og betalte tilbake til rehabiliteringsklinikken. Røde Kors måtte likevel betale tilbake 5.000 USD til NORAD. Kontrollrutinene ble forbedret etter denne hendelsen.

Høsten 2013 ble generalsekretæren i Uganda Røde Kors arrestert for bl.a. skatteundragelse og ulovlig import av varer. Det ble deretter mistanker om underslag av midler fra Forbundets nødhjelpsfond gitt til Uganda Røde Kors. Forbundet gransket saken i 2014. Saken er i 2015 fortsatt til behandling i Røde Kors i Norge og hos Sentral kontrollenhet i UD.

Våren 2014 var det mistanker om misbruk av midler på prosjekter i Guatemala Røde Kors delvis finansiert av Røde Kors i Norge. Det ble avdekket at en ansatt selv beholdt refusjon til frivillige, til sammen 1.250 USD. Men undersøkelser viste at midler fra Norge ikke var involvert.

I november 2014 mottok Røde Kors anklager om misligheter ved et prosjekt i Filippinene. Det gjaldt prosessen for utvelgelse av mottakere av midlertidige boliger etter tyfonens ødeleggelser året før. UD ble

Røde Kors

varslet om saken. Røde Kors undersøkte saken og konkluderte med at anklagene var grunnløse. Sentral Kontrollenhet bekreftet våren 2015 at informasjonen var tilfredsstillende og saken ble avsluttet.

Risikovurderinger, kvalitetssikring og internrevisjon

Risikostyring er et verktøy som gjør det mulig å forebygge uønskede hendelser og hjelpe til med å ta riktige beslutninger. Røde Kors systematiserer sin risikohåndtering både på organisasjonsnivå og prosjektnivå. Kvalitetssikringen av nye prosjekter innebærer at det skal gjøres en eksplisitt vurdering av risiko for korrupsjon og misligheter. Ved høy risiko er det nødvendig med tett oppfølging og kontroll. Det er opprettet en egen enhet for dette, Enhet for kvalitetssikring og internrevisjon, som foretar operasjonelle revisjoner av utvalgte prosjekter og aktiviteter. Det er også utarbeidet en sjekklister for feltbesøk.

Opplæring og forebygging

Røde Kors er medlem av Transparency International Norge (TI). Håndboken "Preventing Corruption in Humanitarian Operations" fra TI brukes aktivt i bl.a. veiledning av nye delegater. Gjennom aktiv deltakelse i flere nettverk skolerer ansatte i Røde Kors i å forebygge og undersøke mistanker om misligheter. Det Internasjonale Røde Kors Forbundet oppdaterte i 2011 sin "Fraud and corruption prevention and control policy", og har i 2015 lansert nye opplæringsmoduler, bl.a. et e-læringskurs utviklet i samarbeid med TI. Røde Kors i Norge samarbeider med og henter inspirasjon fra både Forbundets og TIs arbeid på området.

Røde Kors i Norge bistår partner nasjonalforeninger i å utvikle sin antikorrupsjons policy.

Varslingsordning

Røde Kors har en ekstern varslingsordning med en egen "varslingsknapp" (Hotline) på våre internettsider. Omgivelsene inviteres til å hjelpe oss med å bekjempe korrupsjon, sløsing og misbruk, og publikum oppfordres om å rapportere mistanker om uetisk eller ulovlig atferd. Retningslinjene for håndtering av mottatt varsel gjøres også kjent på nettsidene. Her opplyses det at det ikke tillates sanksjoner overfor de som rapporterer mistanker om uetiske atferd eller ulovlige forhold.

I 2013 ble Røde Kors to ganger varslet via varslingskanalen om falske innsamlingsaksjoner for å hjelpe flyktninger i Syria. Dette ble politianmeldt.

Ingen av de undersøkte mistankene om misligheter på internasjonale saker de siste årene ble meldt inn via varslingskanalen. Rapporteringen om mistankene skjedde til koordinatorene eller ledere i Internasjonal avdeling. De få bekymringsmeldingene som er mottatt siden varslingsordningen Hotline ble etablert, har for det meste handlet om forhold i norske lokalforeninger og hjelpekorps, om misbruk av Røde Kors emblemet.

Sentral kontrollenhet i Utenriksdepartementet

UD etablerte i 2007 "Sentral kontrollenhet" som kontrollorgan for forvaltningen av midler på UD's budsjett. Enheten følger bl.a. opp mistanker om økonomiske misligheter knyttet til midler som utenriktjenesten forvalter, både til drift og tilskudd. Når Røde Kors blir oppmerksom på mistanker om misligheter på prosjekter med støtte fra UD eller Norad, informeres de umiddelbart. Hvert kvartal legges det på UD's nettsider ut en rapport fra Sentral Kontrollenheten med oversikt over saker som er avsluttet og der misligheter er dokumentert. I 2013 ble 55 saker "avsluttet med en reaksjon". To av disse gjelder Røde Kors. (Se foran om Sør-Sudan og Somalia.) I 2014 ble også 55 saker avsluttet, ingen av disse gjelder Røde Kors. En sak fra 2013/14 om nødhjelpsmidler til Uganda RK, er i 2015 fortsatt til behandling i Røde Kors og i Sentral Kontrollenhet.

Kontaktinformasjon:

Svein Erik Bersås, Enhet for kvalitetssikring og internrevisjon: eki@redcross.no

Varslingskanal: hotline@redcross.no